

УДК [7.01:316.7]:327.82:17.022.1](477)“20”

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vas.27.2025.197-207>

МИСТЕЦЬКІ ЗАСОБИ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ У КРИЗОВІ ПЕРІОДИ

Андрій ФРАНКІВ

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-1678-3591>

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра музикознавства та хорового диригування,
вул. Валова, 18, Львів, Україна, 79008
e-mail: rfrankiv@gmail.com*

Проаналізовано способи, якими різноманітні культурно-мистецькі івенти та види мистецтва виконують функції публічної, тобто культурної, дипломатії. У вітчизняній науковій літературі ці явища позиціонуються як синтетичні перформативні мистецтва. Декламування на сцені сатиричних нарисів, гуморесок, оповідань і поезії розглянуто як чинник, що сприяв підвищенню моральної стійкості та подоланню труднощів. Роль мистецтва у соціокультурному просторі сучасної України визначено як значущу: саме через нього підтримується бойова стійкість нації та здійснюється інформування міжнародної спільноти на політичні та військові виклики України. Серед синтетичних мистецтв виокремлено хорове, за допомогою якого формується позитивний імідж України, з якою світ був недостатньо ознайомлений до початку повномасштабного вторгнення. Сьогодні українську пісню сприймають як важливий чинник національної культурної дипломатії, що привертає увагу до політичних проблем держави.

Висвітлено потенціал хорового мистецтва як складової публічної дипломатії, яку означено науковцями як “м’яку силу”.

Ключові слова: культура, хорове мистецтво, культурна дипломатія, імідж України, аудіовізуальна комунікація.

Постановка проблеми. Незважаючи на складні історичні обставини, які з постійною періодичністю повторюються в долі України, у травматичних і посттравматичних ситуаціях визначальним чинником підтримки національного духу українців послідовно є мистецтво. У надскладних умовах війни не всі його форми залишаються доступними. Найбільш близьким і натхненним видом, що не потребує значних матеріальних ресурсів, є спів. Хорове виконання українських народних і авторських пісень традиційно слугує засобом консолідації суспільства, утвердження національної ідентичності та збереження мовленнєвої стійкості. Синергію хорового мистецтва розглянуто як чинник культурної дипломатії та арт-терапії. Українська пісня, знайома кожному з дитинства, об’єднує, виконує провідні функції мистецтва – евристичну, гедоністичну, національно-виховну, патріотичну та ментально відновлювальну.

Завдяки культурно-мистецьким процесам відбувається поширення у світі ідеї українства, утвердження хорового мистецтва як форми культурної акції та засобу піднесення ментального духу нації. Репрезентацію української пісні за кордоном трактують як прояв культурної дипломатії, визначений у науковій літературі поняттям “м’якої сили”.

Аналіз попередніх досліджень. Діалог культур, культурна та публічна дипломатія формувалися задовго до введення цих понять у науковий обіг. Сьогодні зазначена проблематика вважається актуальною як у вітчизняному, так і в зарубіжному науковому дискурсі. В Україні її розроблено вітчизняними дослідниками, серед яких – Белоусова Н. [4], Гуцал С. [5], Кучмій О. [6], Луцишин Г. [7], Матвієнко В., Шинкаренко Т. [8], Пересунько Т. [9], Ржевська Н. [11], Розумна О. [12], Семченко О. [13] та ін. Зарубіжні науковці у цій сфері дослідження представлені Фредеріком Баргурном [1], Мілтон Каммінгсом [2], Філіпом Тейлором, Джозефу Найєм.

Мета статті – показати націєзберігальне та репрезентативне значення культурної дипломатії у російсько-українській війні засобами хорового мистецтва України.

Мета зумовила постановку низки **завдань**:

- з’ясувати роль культурної дипломатії у російсько-українській війні;
- продемонструвати хорове мистецтво як чинник публічної політики і амбасадор живого коду нації, який розвивається і трансформується впродовж історії України.

Об’єктом дослідження розглянуто хорове мистецтво як виразник культурної та національної пам’яті українців.

Предметом дослідження вважається хорове мистецтво України як чинник культурної дипломатії.

Методика дослідження. Оскільки роль хорового мистецтва прослідковано впродовж XX–XXI ст. у кризові часи, то історичний метод визначено як один із провідних засобів дослідження. Наукове дослідження ґрунтується на методологічних принципах історизму, об’єктивності та системності. У процесі роботи застосовано загальнонаукові методи – аналіз, синтез, дедукція, індукція, абдукція, а також спеціальні – історичні (зокрема порівняльно-історичний), джерелознавчі (евристичний, археографічний) і просопографічний. Крім того, використано біографічний та соціобіографічний методи, підхід life history approach, дослідження персональних документів і життєвого аналізу. У межах біографічного напрямку застосовано метод case study (аналіз випадку) або біографічну казуїстику, що розглядають як традиційну тактику якісних досліджень, спрямовану на вивчення унікального об’єкта в системі його взаємозв’язків.

Використано також метод колективних біографій, оскільки хорові колективи, зокрема хор Української Республіки під керівництвом О. Кошиця чи львівський муніципальний хор “Гомін”, розглянуто як живі організми. Біографію в цьому контексті може мати не лише окрема особа, а й група, спільнота або колектив. Дослідження охоплює мікро-, мезо- та макрорівні соціальної реальності, що відображають багатоступеневий процес соціалізації, у межах якого одиницею є не індивід, а родина, група чи навіть нація.

У проведеному дослідженні застосовано феноменологічну парадигму, в якій доведено, що хорове мистецтво є феноменом українського національного мислення, способом боротьби, спротиву та публічної дипломатії. Зазначений соціокультурний феномен характеризується поколіннєвою тяглістю, культурно-історичною когерентністю та функціонує як чинник, що забезпечує духовну стійкість у кризові періоди, а також сприяє відродженню та відновленню ментальності нації.

Виокремлено інтерпретацію світових наукових концепцій, зокрема культурологічного наукового звороту, запропонованого Роланом Бартом, – “смерть автора”. На українському ґрунті цей термін набуває буквального значення, оскільки особисті трагедії митців, чиї твори звучать сьогодні, надають сакрального виміру сучасним ребрендинговим виконанням їхніх пісень. У цьому контексті “смерть автора” в українській традиції осмислюється не як метафора, а реальний танатосний досвід, спричинений репресивною системою.

Проаналізовано репертуар молодих виконавців, які виконали ребрендинг пісень українських дисидентів та моральних авторитетів нації, – Лесі Українки, Івана Франка, Василя Стуса, Ліни Костенко та ін. Серед сучасних інтерпретаторів виокремлено заслуженого артиста України, уродженця з Вовчанська Артема Пивоварова, а також керівника Львівського муніципального хору Вадима Яценка та ін.

Дослідження культурної дипломатії характеризується міждисциплінарністю та розвиваються автономно в дискурсі соціології, психології, дипломатії, історії та культурознавства. Теоретичне значення роботи полягає у введенні в науковий обіг раніше недостатньо досліджуваних міждисциплінарних тем, зокрема тих, що стосуються хорового мистецтва як потужного засобу консолідації, піднесення морального духу та віри в перемогу. Через сугестивну, гедоністичну та евристичну функції воно сприяє відновленню ментального здоров'я українців у критичних ситуаціях. Хорове мистецтво розглянуто як потужний засіб публічної дипломатії, здатний привертати увагу міжнародної спільноти до російсько-української війни та демонструвати, що українці є давньою автохтонною нацією з окремою та неповторною культурою. Організація численних концертів і фестивалів за кордоном сприяє збору у доларах і євро, які волонтери передають на потреби ЗСУ, придбання необхідного для армії.

Виклад основного матеріалу. Термін “культурна дипломатія” з’явився у XX ст. та спершу мав навіть негативний відтінок трактування. У 60-х роках минулого століття він був введений у науковий обіг американським дослідником Ф. Баргурном (Frederick C. Barghoorn), який визначив культурну дипломатію як “маніпулювання культурними матеріалами й кадрами з пропагандистською метою”[1], маючи на увазі пропагандистську практику СРСР.

Сьогодні серед учених нема єдиної думки щодо визначення культурної дипломатії, проте наголошено, що вона передусім функціонує як інструмент покращення взаєморозуміння між державами. Поширеним є визначення поняття, запропоноване американським політологом

Мілтон Каммінгс (Milton C. Cummings), відповідно до якого культурна дипломатія – це “обмін ідеями, інформацією, цінностями, переконаннями та іншими аспектами культури з метою зміцнення взаєморозуміння” [2]. Культурну дипломатію також визначають як процес комунікації з іноземною аудиторією з метою донесення та пояснення своїх ідей та ідеалів, презентації інституцій, політичних цілей та пріоритетів [3].

Американський науковець Філіп Тейлор (Philip M. Taylor) розглядає культурну дипломатію як політичну діяльність, що слугує національним інтересам “під прикриттям культури”. Він поділяє головні елементи м’якої сили на довгострокові (культурні та освітні обміни, а також створення спільної довіри) та короткострокові (поширення інформації через медіа). Культурна дипломатія відіграє роль не тільки містка між країнами та цивілізаціями, а й платформи для ефективної взаємодії громадянського суспільства, державного сектору та бізнесу. Велику кількість дефініцій поняття “культурна дипломатія” пояснено зростанням кількості акторів міжкультурного обміну, швидким сучасним розвитком її форм, моделей, засобів та інструментів. У сучасному контексті культурну дипломатію розглянуто як особливу сферу дипломатичної роботи [11].

Під культурною дипломатією розуміють, як заявив провідний британський фахівець у галузі публічної дипломатії Ніколас Калл (Nicholas J. Cull), один із напрямів публічної дипломатії, орієнтований на налагодження відносин між державою та іноземною аудиторією саме у сфері культури, яка привертає на свій бік громадськість іншої країни за допомогою переконування, інформації та репрезентації власної спадщини. Відповідно, публічною дипломатією передбачено цілеспрямоване інформування міжнародної громадськості, підтримання контактів з іншими державами у сфері освіти й культури задля створення позитивного образу країни. За такого підходу у межах публічної дипломатії поєднано культурно-освітню діяльність, що є власне змістом культурної дипломатії, та інформаційну, а департаменти публічної дипломатії в міністерствах закордонних справ розглянуто як державні агенції з пошуку друзів для своїх країн.

Широко прийняте визначення терміна культурна дипломатія належить автору концепції “Soft Power” (“М’яка сила”) Джозефу Найю – колишньому голові Національної Ради з питань розвідки та помічнику міністра оборони в адміністрації Білла Клінтона, професору Гарвардського університету. За його теорією, м’яка сила – це здатність отримувати бажаний результат більше через привабливість, ніж через примус та підкуп. Зазначене можна сприймати як класичний PR у міжнародних відносинах. Сьогодні термін “Soft Power” став одним із найбільш модних понять сучасної політології, а більшість визначають його як один з перспективних напрямів зовнішньої політики. За теорією Дж. Ная, кожна держава має три головні ресурси своєї потужності – військовий потенціал, економіка і “м’яка сила”. “М’яка сила” – це моральний авторитет наукових, технічних і спортивних досягнень, а також високого мистецтва, привабливість гуманістичної ідеології, ефективної економічної політики та

раціональної адміністративної системи, спокуса масовою культурою, симпатія до національної культури, звичаїв та моделей поведінки” [11].

М’яка сила не проявляє ефективності за відсутності розвиненої інформаційної системи та власних символів. У таких умовах інформаційний вакуум швидко заповнюється символічними системами інших держав, що призводить до зниження потенціалу м’якої сили. Така небезпека особливо актуальна для націй, які лише здобувають власну державність або потерпають від агресії з боку сусідніх держав. Для України в умовах війни значення культурної дипломатії стало вагомим чинником у інформативному, культурно-мистецькому вимірах та, як наслідок, у залученні пожертв на потреби ЗСУ.

Протягом попередніх років українці не завжди приділяли достатню увагу репрезентації культурної спадщини на міжнародній арені. У період незалежності національний культурний простір значною мірою було заповнено російським культурним продуктом. Українські урядовці не змогли повернути в національний культурний капітал імена митців, зокрема Гоголя, Малевича, Шагала та інших, твори яких протягом тривалого часу в світі асоціювалися переважно з російською культурою.

Хоча значення культури і її презентації у світі розуміли політичні діячі початку XX ст., українську представлено перед іноземною аудиторією переважно через хоріві колективи таборів, інтернованих у Першій світовій війні у Вецлярі (Німеччина), Раштаті, Фрайштаті та Йозефів (Чехія), Ліберці та Ланцут (Польща). Мелодійність української пісні завойовувала симпатії чужинців: завдяки народній пісні українську мову вивчив і навіть використовував у поезії очільник Українських Січових Стрільців, ерц-герцог Австро-Угорщини Вільгельм Габсбург – Василь Вишиваний. Для підтримки Української Народної Республіки з дипломатичною місією Симон Петлюра скерував до Європи капелу під керівництвом Олександра Кошиця. Її виконавська майстерність, талант і творчість викликали захоплення як у Європі, так і в США, сприяючи ознайомленню міжнародної аудиторії з проблемами українства та новоствореної держави [9].

Після проголошення незалежності 1991 р. в Україні було створено офіційні інституції, зокрема Міністерство культури, частину дипломатичного корпусу у посольствах. Однак їхня діяльність не завжди була ефективною, оскільки інституції не пропонували власного культурного продукту, а наявні менеджерські здібності та мотивація не завжди відповідали сучасним викликам. Щороку в посольствах та дипломатичних представництвах традиційно організовувалися великі заходи з нагоди національних свят, супроводжувані урочистостями, виступами відомих виконавців та концертами провідних національних оркестрів.

У період української державності зовнішня культурна політика здійснюється на офіційному та інституційному рівнях. Вона охоплює комплекс заходів, що реалізуються державою на міжнародній арені для популяризації національної мови та культури за кордоном. Зовнішня культурна політика має на меті:

- просування позитивного образу держави за кордоном з використанням культури, її цінностей та міжнародних зв’язків як особливого інструменту;

- створення сприятливих умов для виконання політичних, дипломатичних, економічних та інформаційних завдань країни на міжнародній арені;

- розвиток рівноправного та взаємовигідного партнерства з іноземними державами в різноманітних сферах [8].

У 2017 р. відповідним наказом засновано Український інститут, бюджет якого визначався державою та поступово зменшувався. Його діяльність активізувалася з початком російського вторгнення. Представники Інституту звернулися до митців світу з проханням обмежити поширення російської культури та не допустити її проявів на міжнародних сценах, що зумовило помітний ефект уже в березні 2022 р. Наступним значним проєктом стали “Листівки з України”, які розсилалис у світ із зображенням пам’яток архітектури до та після повномасштабного вторгнення. Зруйнована культурна спадщина справляла враження на іноземну аудиторію, зокрема на французів, які високо цінують світову культурну та мистецьку спадщину й особливо чутливі до її руйнування. Представниками українського посольства у Франції були організовані заходи у рамках Тижня української драматургії, під час яких представлено твори українських авторів. Їх читали французькі актори, які також цікавилися особливостями історичного періоду, описаного у творах.

У Франції історично склалися російські впливи, які закріпилися ще з часів білої еміграції. Розвіюванню міфів про порядність російської держави з 2014 р. сприяли українці-митці, серед яких контртенор Василь Сліпак – амбасадор української культури, митець-воїн і співак світового рівня. Він був вихованцем львівського хору “Дударик”, де з дитинства юним співаком прищеплювалася любов до української землі. Протягом 19-ти років Сліпак проживав у Парижі та виступав на провідних світових сценах. З початком АТО він організував збір гуманітарної допомоги для українських воїнів при церкві у Парижі. Незважаючи на щільний розклад концертів, допомога максимально швидко доставлялася на фронт. Псевдо “Міф” був обраний ним за виконаною арією Міфестотеля. Пізніше Василь Сліпак доєднався до українського війська та загинув від руки російського снайпера “Морячок” 30 червня 2015 р. Його загибель стала однією з перших жертв представників мистецького корпусу на вівтар української волі під час російсько-української війни.

Сотні акторів, журналістів, співаків, зокрема викладачів та студентів факультету культури і мистецтв ЛНУ ім. Івана Франка, як Володимир Труш, віддали своє життя на фронті.

Незважаючи на активізацію діяльності українських офіційних інституцій, спрямованої як на зовнішніх, так і внутрішніх споживачів культурного продукту, співаки, музиканти, митці та актори надалі використовують свою майстерність для донесення іноземній аудиторії правди про унікальну, тисячолітню культуру України. Вони демонструють проєвропейський характер України, інтегруючи її у західний культурний простір.

Культурна політика націй здійснювалася різними способами та амбасадорами. Для України вона має значення як на внутрішньому, так і на зовнішньому рівні. У внутрішньому культурному просторі поширюється

україномовний культурний продукт, музичне мистецтво звертається до національної спадщини, а також відбувається ребрендинг на вірші репресованих патріотичних поетів.

У часи бездержавності місію культурних амбасадорів брали на себе громадські організації, народ, митці, діячі культури, співаки. Як носії культури вони масово представляли свої пісні, івенти іншим націям. Більш кількісно і різноманітніше у цій сфері діють приватні та громадські ініціативи, тимчасові біженці за кордоном. Найчастіше для налагодження міжнародної комунікації звертаються до таких ресурсів культури, як: мистецтво (кіно, музика, живопис тощо); виставки, що демонструють об'єкти культури; освітні програми (зокрема мовні школи); обмін науковими, освітніми та іншими досягненнями; література (наприклад, переклад популярних творів, участь у міжнародних книжкових ярмарках); трансляція культурних програм.

Серед неурядових організацій однією з найбільш відомих є Фонд культурної дипломатії UART, який популяризує Україну та українську культуру за кордоном, сприяє зближенню мистецтв та підтримує історичну спадщину (14 представництв в Україні, а також в Парижі, Монако та Дубаї). Внесок у формування іміджу України за кордоном здійснюють і представники української діаспори.

В умовах російсько-української війни культурна дипломатія стала складовою частиною політики України. Активізували роботу такі культурні інституції, як Український інститут, який відразу після вторгнення росіян звернувся до митців усього світу з закликом зупинити, бойкотувати російську культуру. З березня 2022 р. це почало діяти. З'явилася низка проєктів, спрямованих на інформативну складову російсько-української війни. Світом поширювали "Листівки з України" з зображеннями архітектурних пам'яток національної і світової культурної спадщини країни – театрів і музеїв – до російської агресії та їхні руїни після вторгнення Росії. Інертна Європа не надто розуміла війну, але візуальна демонстрація руйнувань справляла враження. Особливо на французів, які трепетно і чутливо ставляться до культурної спадщини та її варварського знищення.

Прогалини часів української незалежності у сфері пропагування власної унікальної і багатой культури, гібридної, інформаційної війни дали росіянам змогу створити імідж України у світі як частини російської території та культури. Імена вихідців із республік СРСР упродовж багатьох років привласнювалися російським культурним простором. Тепер, під час військового часу, наша держава терміново активізує культурну політику, а українці, які опинилися за кордоном, гуртуються на рівні особистих ініціатив і репрезентують українську культуру.

Саме культурно-мистецькі процеси допомагають українцям донести ідею українства у світі про те, що хорове мистецтво ідентичне культурній акції та підносить ментальний дух нації. Синергія музичного мистецтва є чинником культурної дипломатії та арт терапії.

Хорове мистецтво, зазвичай пов'язане з художнім вираженням, релігійним, державним славнем, а також розвагами, відіграє значну роль у репрезентації ідентичності національного бренду. Сьогодні воно швидко

модернізується, трансформується, а динамічні рухи хористів, креатив та харизма диригента можуть передавати потужні меседжі, викликати емоції та залишати незабутні враження в аудиторії.

Під час війни змінили виконавську творчість провідні академічні хорові колективи, – Національна заслужена академічна хорова капела України “Думка” (Київ), Академічний хор імені Григорія Верьовки, Національна капела ім. В. Ревуцького.

Музика підтримує українців не лише на сценічних майданчиках, а й у андеграунді – під землею, у метро, у сховищах – як це практикували сучасний відомий виконавець Святослав Вакарчук, львівський муніципальний хор “Гомін” та ін.

Започаткований колективом Артема Пивоварова, який виступає спільно з Національною капелою ім. В. Ревуцького, Проєкт “Твої вірші – мої ноти”. Національна хорова капела “Дударик” презентувала концертну програму “Пісні п’яти століть – Поети”. Їхня творчість трансформувалася у перформативний, концертно-театралізований та високодуховний івент.

Аналіз наукових досліджень дав змогу виявити основні напрями хорового мистецтва як музично-виконавського феномену: по-перше, як процесу створення нових елементів музичної культури, зокрема, інтерпретацію хорових творів, аранжування, репрезентацію української музичної культури, що слугує культурною дипломатією українців у світі; по-друге, як явища культури, що сприяє українцям у підтримці та відновленні ментального здоров’я, особливо у кризові часи становлення і збереження української модерної нації та державності.

Під час опрацювання теоретичних понять і концепцій розглянуто такі дефініції, як креативність, музичне мистецтво, хорове мистецтво, культурна дипломатія, ментальне здоров’я, арт-терапія. Запроваджено аналіз діалогу епох, яке простежується у бінарних опозиціях “традиція й новаторство”, а також – діалог культур, коли репрезентована пісня доноситься до представників інших культур і зачіпає монади чужої душі рівнем виконання та мелодійністю.

Хорове мистецтво становить синтетичний вид мистецтва, де поєднуються виконавські, аудіовізуальні, динамічні, музичні, сценічні складові. Поєднання чи патріотичного, чи то духовно-релігійного слова, мелодії твору, високого рівня виконавської майстерності, мотивація учасників мистецького процесу, менеджмент мистецького простору, костюми, сценічне мистецтво, інструментальний супровід, динаміка рухів під час виконання твору, відеоряд як медіаефект, – все це справляє відчутне емоційне музичне враження. Запорукою виконавської майстерності є також виконання творів, новизна хорових стилів виконання, які з’явилися відповідно до законів природо-відповідності та культуровідповідності нації.

Висновки. Сьогодні хорове та музичне мистецтво, як і інші види сценічних практик, розглянуто як потужні засоби культурної дипломатії. Зусиллями українців, які опинилися у країнах Західної Європи та США, організовуються культурні заходи, концерти та фестивалі, з метою привернути увагу до агресії Росії проти України, збору коштів на підтримку ЗСУ та відновлення ментального і фізичного здоров’я наших поранених. У цьому

напрямі відбувається діяльність офіційних установ. Таким чином, мистецьку “м’яка сила” розглядають як вагомий чинник, за допомогою якого поряд із звитяги Збройних Сил України забезпечується збереження української державності, а українська пісня поширюється світом, утверджуючи віру, надію та любов.

Список використаної літератури та джерел

1. Barghoorn F. C.. The Soviet Cultural Offensive: The Role of Cultural Diplomacy in Soviet Foreign Policy. Princeton: Princeton University Press, 1960.
2. Cummings Milton C. Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey: 2009. *Cultural Diplomacy Research Series*. Washington DC: Americans for the Arts (formerly Center for Arts and Culture). S. 1.
3. Goff Patricia M. Cultural Diplomacy. In The Oxford Handbook of Modern Diplomacy, ed. Andrew F. Cooper, Jorge Heine, and Ramesh Thakur. Oxford Handbooks Online. Scholarly Research Reviews. Aug 2013.
4. Белоусова Н. Б. “М’яка сила” як потенціал зовнішньополітичного впливу держави. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Київ: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин, 2012. Вип. 107. Ч. I. С. 148–151.
5. Гуцал С. А. Публічна дипломатія як сучасний пріоритет зовнішньої політики держави. *Стратегічні пріоритети*. Київ, 2010. № 3 (16). С. 106–113.
6. Кучмій О. П. Культурна дипломатія як інструмент зовнішньої політики сучасної європейської держави. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Київ: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин, 2011. Вип. 100 (1). С. 122–131.
7. Луцишин Г. Особливості розвитку культурної дипломатії України в сучасних умовах. *Гуманітарні візії*. Львів : Нац. ун-т “Львів. Політехніка”, 2017. № 1 (5). С. 25–30.
8. Матвієнко В., Шинкаренко Т. Культурна дипломатія як напрям зовнішньої політики держави / Культурна дипломатія : навч. Посібник; за заг. Ред. І. Матяш та В. Матвієнка. Київ, 2021.
9. Пересунько Т. Культурна дипломатія Симона Петлюри: “Щедрик” проти “русского мира”. Місія капели Олександра Кошиця (1919–1924). Київ: АртЕк, 2019. 308 с.
10. Пересунько Т. В. Інституціоналізація культурної дипломатії в Україні: до проблеми історичної тяглості. *Культурологічний альманах*. Культурна дипломатія: стратегія, моделі, напрями. К.: НіланЛТД, 2017. Вип. 5. С. 103–107.
11. Ржевська Н. Культурна дипломатія України: сучасний стан та перспективи. *Міжнародні відносини*. 2018. № 18–19. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3377.
12. Розумна О. П. Культурна дипломатія України: стан, проблеми, перспективи. Аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень. Київ, 2016. 53 с.

13. Семченко О. А. Іміджева політика України. Київ: Академія, 2014. 272 с. URL: <https://fpc.org.uk/publications/public-diplomacy>.
14. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України 2021–2025. URL: <http://surf.li/bgpmmb>.
15. Українське мистецтво треба активно просувати за кордоном. Укрінформ. 08.05.2022. URL: <http://surf.li/gmwxk>.
16. Черненко Т. Сучасний вимір публічної дипломатії в системі стратегічних комунікацій. Стратегічні пріоритети. 2016. № 4. С. 64–71.

References

1. Barghoorn, F. C. (1960). *The Soviet Cultural Offensive: The Role of Cultural Diplomacy in Soviet Foreign Policy*. Princeton: Princeton University Press [in English].
2. Cummings, Milton C. (2009). *Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey*. *Cultural Diplomacy Research Series*. Washington DC: Americans for the Arts (formerly Center for Arts and Culture), 1.
3. Goff, Patricia M. (Aug. 2013). *Cultural Diplomacy*. In *The Oxford Handbook of Modern Diplomacy*, ed. Andrew F. Cooper, Jorge Heine, and Ramesh Thakur. Oxford Handbooks Online. Scholarly Research Reviews.
4. Bielousova, N. B. (2012). “Miaka” syla yak potentsial zovnishnopolitychnoho vplyvu derzhavy. *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*. Kyiv: Kyiv. nats. un-t im. T. Shevchenka, In-t mizhnar. Vidnosyn, 107, 1, 148–151.
5. Hutsal, S. A. (2010). Publichna dyplomatiia yak suchasnyi priorytet zovnishnoi polityky derzhavy. *Stratehichni priorytety*. Kyiv, № 3 (16), 106–113.
6. Kuchmii, O. P. (2011). Kulturna dyplomatiia yak instrument zovnishnoi polityky suchasnoi yevropeiskoi derzhavy. *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*. Kyiv: Kyiv. nats. un-t im. T. Shevchenka, In-t mizhnar. Vidnosyn, 100 (1), 122–131.
7. Lutsyshyn, H. (2017). Osoblyvosti rozvytku kulturnoi dyplomatii Ukrainy v suchasnykh umovakh. *Humanitarni vizii*. Lviv: Nats. un-t “Lviv. Politekhnik”, 1 (5), 25–30.
8. Matviienko, V., Shynkarenko, T. (2021). Kulturna dyplomatiia yak napriam zovnishnoi polityky derzhavy / Kulturna dyplomatiia: Navch. Posibnyk. Za zahalnoi redaktsiieiu I. Matiash ta V. Matviienko. K.
9. Peresunko, T. (2019). Kulturna dyplomatiia Symona Petliury: “Shchedryk” proty “russkoho myra”. *Misiia kapely Oleksandra Koshytsia (1919–1924)*. Kyiv: ArtEk.
10. Peresunko T. V. (2017). Instytutsionalizatsiia kulturnoi dyplomatii v Ukraini: do problemy istorychnoi tiahlosti. *Kulturolohichniy almanakh*. 5, Kulturna dyplomatiia: stratehiia, modeli, napriamy. Kyiv: NilanLTD, 103–107.
11. Rzhavska, N. (2018). Kulturna dyplomatiia Ukrainy: suchasnyi stan ta perspektyvy. *Mizhnarodni vidnosyny*. 18–19. Retrieved from: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3377.

12. Rozumnaб, O. P. (2016). Kulturna dyplomatiia Ukrainy: stan, problemy, perspektyvy. Analychna zapyska / Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen.
13. Semchenko, O. A. (2014). Imidzheva polityka Ukrainy. Kyiv: Akademiia. Retrieved from: <https://fpc.org.uk/publications/public-diplomacy> [in English].
14. Stratehiia publichnoi dyplomatii Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy 2021–2025 Retrieved from: <http://surl.li/bgpm>.
15. Ukrainske mystetstvo treba aktyvno prosuvaty za kordonom. Ukrinform. 08.05.2022. Retrieved from: <http://surl.li/gmwxxk>.
16. Chernenko, T. (2016). Suchasnyi vymir publichnoi dyplomatii v systemi stratehichnykh komunikatsii. Stratehichni priorityty, 4, 64–71.

ARTISTIC INSTRUMENTS OF CULTURAL DIPLOMACY IN TIMES OF CRISIS

Andrii FRANKIV

*Ivan Franko National University of Lviv,
Department of Musicology and Choral Conducting,
18 Valova Str., Lviv, Ukraine, 79008
e-mail: rfrankiv@gmail.com*

The article analyzes the modalities through which various cultural events and artistic forms manifest the functions of public and cultural diplomacy. In domestic scholarly discourse, these phenomena are conceptualized as synthetic performative arts. The on-stage representation of satirical essays, humorous narratives, and poetry is examined as a determinant of psychological resilience and a mechanism for mitigating socio-psychological adversity. The role of art within the socio-cultural continuum of contemporary Ukraine is defined as pivotal, as it sustains national morale while simultaneously articulating political and military exigencies to the international community. Among the synthetic arts, choral art is identified as a primary instrument for constructing a positive image of Ukraine – a state with which the global community was insufficiently familiar prior to the full-scale invasion. Today, Ukrainian song is regarded as a fundamental component of national cultural diplomacy, effectively mobilizing international attention toward the state's geopolitical challenges. The study elucidates the potential of choral art as a constituent of public diplomacy, theoretically framed within the paradigm of “soft power”.

Keywords: culture, choral art, cultural diplomacy, image of Ukraine, audiovisual communication.

Стаття надійшла до редколегії 18.08.2025 р.
Прийнята до друку 24.11.2025 р.